

ΜΕΛΕΤΗ ΕΙΣ ΤΟΝ ΡΑΨ'
ΨΑΛΜΟΝ

(Συνέχεια· ἴδε τεύχ. Ζ'. σελ. 206 καὶ τέλος).

Ἐκ τῆς διαφόρου δὲ συνεκδοχῆς τοῦ ἑβραϊκοῦ ῥήματος ἀ λ ά, καὶ διάφοροι ὁλως ἐρμηνεύεται προκύπτουσιν. Ὁ μὲν ἱερός Χρυσόστομος καὶ ὁ Ὡριγένης ἐκλαμβάνουσι τοῦτο = ἐὰν μὴ προανακρούσωμαι, ἕτεροι δὲ ἐκλαμβάνουσι τὸ ῥήμα = τῷ προκρίνειν, καὶ οὕτως, οἱ μὲν πρῶτοι ἐρμηνεύουσιν «ἐὰν οὐχὶ μόνον διηνεκῇ μνήμην τῆς Ἱερουσαλὴμ ποιῶμαι, ἀλλὰ καὶ ἐὰν μὴ προανακρούω, τ. ἔ. ἐὰν μὴ μνημονεύω αὐτῆς ἐν ταῖς ᾠδαῖς μου καὶ τοῖς ὕμνοις μου.» [πρβ. catena Patrum. σ. 664], οἱ δὲ δεῦτεροι οἱ δεχόμενοι τὸ προανατάττειν = τῷ προκρίνειν, ἐρμηνεύουσιν «ἐὰν μὴ προκρίνω πρὸ πάσης ἄλλης εὐφροσύνης μου τὴν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐπάνοδον (αὐτόν σ. 659).

Τῷ ἐν τῷ ἑβραϊκῷ ὁμως κειμένῳ ῥήμα ἀ λ ά, ἔν σημαίνει οὔτε προανατάττειν, οὔτε προανακρούειν, οὔτε προκρίνειν, ἀλλὰ ἀναβαίνειν, ἢ κίμναι τινα νὰ ἀναβῇ, ἐπομένως ἢ κατὰ λέξιν μετὰφρασις εἶναι, = ἐὰν δὲν κάμω ν' ἀναβῇ, ἐὰν δὲν ἀναβιδάσω τὴν Ἱερουσαλὴμ εἰς τὴν ἀρχὴν πάσης εὐφροσύνης μου,

τ. ἔ. ἐὰν ἀρχὴ καὶ αἰτία πάσης μου μεγίστης χαρᾶς δὲν εἶναι ἡ Ἱερουσαλὴμ.

Ἐν ἀρχῇ τῆς εὐφροσύνης μου. ἑβρ. = ἀλ ρόσσ σιμετατί. Τὸ ἐβραϊκὸν μόριον ἀ λ καὶ οἱ Ο'. καὶ ἡ Βουλγάτα ἀφῆκαν ὁλως ἀνεξήγητον. Τοῦτο ὅμως ὁ Βατικανὸς κώδῃς μετέφρασε διὰ τοῦ ὡς = «ὡς ἐν ἀρχῇ τῆς εὐφροσύνης μου,» ὁ Ἀκύλας μετέφρασεν «ἐπὶ κεφαλὴν εὐφροσύνης μου», ὁ δὲ Σύμμαχος «ἐν ἀρχῇ τῆς εὐφροσύνης μου».

Οἱ παραδεχόμενοι τὴν γραφὴν «ὡς ἐν ἀρχῇ τῆς εὐφροσύνης μου» = τῷ λατινικῷ «sicut in principio laetitiae meae» ἐξηγοῦσι τὸ χωρίον «ἐὰν ἡ Ἱερουσαλὴμ δὲν μοι εἶναι ἐξ ἴσου σήμερον ἀγαπητὴ καίτοι κατεστραμμένη, ὡς καὶ ἄλλοτε, ὅτε αὕτη ἦν λαμπρὰ καὶ ἀκμαία. [Calmet. ἐρμ. εἰς τὸν ψαλμὸν τοῦτον σ. 630].

Στίχ. 7. **Μνήσθητι Κύριε τῶν υἱῶν Ἐδὼμ, τὴν ἡμέραν Ἱερουσαλὴμ, τῶν λεγόντων· ἐκκενοῦτε, ἐκκενοῦτε, ἕως οὗ ὁ Θεμέλειος ἐν αὐτῇ.**

Ἐνθυμήθητι Κύριε τῶν Ἰδουμαίων, κατὰ τὴν φρικαλέαν ἐκείνην ἡμέραν τῆς Ἱερουσαλὴμ, ὅτε, ἐνῷ οἱ Βαβυλώνιοι κατέσκαπτον καὶ ἐπώρθουν ἡμᾶς, οὗτοι πλήρεις χαρᾶς,

βοηθοῦντες καὶ ἐνθαρρύνοντες τοὺς καταστροφεῖς ἡμῶν ἔλεγον εἰς αὐτούς, κατασκάπτετε, κατασκάπτετε τὴν πόλιν ἐνόσω ὑπάρχει, ἐνόσω εὐρίσκεται ἀκόμη ἐν αὐτῇ ὁ θεμέλιος αὐτῆς λίθος.

Μνήσθητι Κύριε. ἑβρ. ζεχὸρ γιε-
χοβά. Τὸ μνήσθητι ἐνταῦθα κεῖται ἐπὶ κακῆς σημασίας, μνήσθητι δὴ-
λον ὅτι, πρὸς ἐκδίκησιν· ὡς ἐν ψαλμῷ πς'. 4. ἀμνησθήσομαι 'Ραὰβ καὶ Βαβυλῶνος τοῖς γινώσκουσί με = οἵτινες γνωρίζουν τὴν δύναμίν μου, τοῖς πείραν λαβοῦσί μου.

Τὴν αὐτὴν ἀρὰν κατὰ τῶν 'Ιουδουμαίων ἀναγινώσκουμεν καὶ εἰς τὸν 12 στίχ. τοῦ οἱ. ψαλμοῦ, εἰς ὃν οὗτοι ἀπλῶς καλεῖνται γείτο-
νες· «ἀπόδος τοῖς γείτοσιν ἡμῶν ἐπταπλάσια εἰς τὸν κόλπον αὐτῶν, τὸν ὀνειδισμόν αὐτῶν, ὃν ὀνειδίσαν σε Κύριε».

Ἐν τῷ 2 δὲ στίχῳ τοῦ αὐτοῦ ψαλμοῦ καταφαίνεται πόσον φρικαλέα ἦτο ἡ ὑπὸ τῶν Βαβυλωνίων σφαγὴ τῶν αἰχμαλωτισθέντων, ὅτι τὸ αἷμα τῶν φονευθέντων εἶχε περικυκλώσει τὴν Ἱερουσαλήμ, οἱ δὲ οἱ νεκροὶ ἦσαν τόσον πολλοί, ὥστε δὲν ὑπῆρχε πλέον ὁ θάπτων.
«... Ἐξέχεαν τὸ αἷμα αὐτῶν ὡς ὕδωρ κύκλῳ Ἱερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἦν ὁ θάπτων»· καὶ ἐν τῷ 4 καὶ 5 στίχῳ τοῦ αὐτοῦ ψαλμοῦ ἡ αὐτὴ ὡσαύτως ἐκφράζεται ἀρὰ κατὰ τῶν

'Ιδουμαίων καὶ τῶν Βαβυλωνίων «ἐγενήθημεν εἰς ὄνειδος τοῖς γείτοσιν ἡμῶν, μυκτηρισμὸς καὶ χλευασμὸς τοῖς κύκλῳ ἡμῶν.» Ἔως πότε Κύριε ὀργισθήσῃ εἰς τέλος; ἐκκαυθήσεται ὡς πῦρ ὁ ζήλός σου; ἔχχουν τὴν ὀργήν σου ἐπὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ ἐπιγνώκτα σε, καὶ ἐπὶ βασιλείας, ἃς τὸ ὄνομά σου οὐκ ἐπικαλέσαντο, ὅτι κατέφαγον τὸν Ἰακώβ, καὶ τὸν τόπον αὐτοῦ ἠρήμωσαν».

Τῶν υἱῶν Ἐδώμ. Ἑβρ. λιβ-
νέι Ἐδώμ. Υἱοὶ Ἐδώμ, εἴτε Ἰουδουμαῖοι. Οὗτοι ἦσαν ἀπόγονοι τοῦ Ἡσαῦ, ὅστις διὰ τὴν καιμαργίαν αὐτοῦ ὠνεμάσθη Ἐδώμ. (Γεν. κε'. 30).

Οἱ Ἰδουμαῖοι οὗτοι ἦσαν γείτο-
νες τῶν Ἰουδαίων κατοικοῦντες πρὸς ἀνατολὰς τῆς νεκρᾶς Θαλάσσης, εἰς τὰ ὄρη Σιέρ, κατόπιν δὲ κατέλαβον τὰ πρὸς μεσημβρίαν τῆς Παλαιστίνης, τῆς νεκρᾶς Θαλάσσης καὶ τὰ μεταξὺ Ἰουδαίας καὶ Ἀραβίας μέρη.

Τὸ μίσος ὅπερ ὁ Ἡσαῦ ἔτρεφε κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἰακώβ, εἶχε μεταδοθῇ καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους αὐτοῦ· ὅτε οἱ Ἰουδαῖοι περιεπλανῶντο εἰς τὴν ἔρημον, οἱ Ἰδουμαῖοι ἀπηγόρευσαν εἰς αὐτοὺς καὶ νὰ διέλθωσιν ἀπλῶς ἐκ τινος ὄρους πλησίον αὐτῶν κειμένου, καὶ ὅχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ὕδωρ ἠρνήθησαν εἰς αὐτοὺς· νὰ δώσωσιν, ὅπερ

ἐπὶ πληρωμῇ ἐζήτουν οἱ Ἰουδαῖοι ὅπως πίωσιν. [Ἀριθμ. κ'. 14.]

Ὅτε δὲ ὁ Βασιλεὺς Δαβὶδ ὑπέταξε καὶ ἐκυρίευσεν αὐτούς, ἐπληρώθη καὶ ἡ πρὸς τὴν Ρεββέκα πρόρρησις, ὅτι ὁ πρωτότοκος θέλει δουλεύει εἰς τὸν δευτερότοκον. [Γεν. κέ. 23] Περὶ τὰ τέλη τῆς Βασιλείας τοῦ Σολομῶντος, ζητήσαντες οἱ Ἰδουμαῖοι οὗτοι ν' ἀποσείσωσι τὸν ζυγὸν τῶν Ἰουδαίων, ἔτι μᾶλλον ὑπεδουλώθησαν καὶ τὸ κατὰ τῶν Ἰουδαίων μῖσος αὐτῶν ἀπέβη ἄσπονδον, ἐφ' ᾧ ὁ προφήτης Ἀμώς [ἀ. 11] διὰ τὴν μεῖζον ταύτην αὐτῶν κακίαν προλέγει τὴν μέλουσαν καταστροφὴν αὐτῶν.

Ἔνεκα τοῦ ἀρχαίου λοιπὸν τούτου μίσους τῶν Ἰδουμαίων κατὰ τῶν Ἰουδαίων, ὅτε ὁ Ναβουχοδονόσορ πολιοῦρκει τὴν Ἱερουσαλήμ, οὗτοι ὅχι μόνον συνεμάχησαν μετ' αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ διηρέθιζον αὐτὸν ὅπως μέχρι θεμελίων κατασκάψῃ καὶ ἐξοντώσῃ τὴν Πόλιν αὐτῶν «ἐκκενοῦτε, ἐκκενοῦτε ἕως οὗ ὁ θεμέλιος ἐν αὐτῇ». Αὐτοὶ δὲ οἱ Ἰδουμαῖοι καταλαβόντες στενωπούς τινας ὑπωρείας, διὰ προηγουμένων φρικαλέων βατάνων ἀπέκτειναν ἐκεῖνους τῶν Ἰουδαίων, οἵτινες κατόρθωσαν νὰ διαφύγῃσι τῶν χειρῶν τῶν Βαβυλωνίων. (πρβ. καὶ Calmet. τ. 631)

Μετὰ δὲ τὴν ἀπαγωγὴν τῶν Ἰουδαίων εἰς τὴν Βαβυλῶνα, ἐπωφε-

λούμενοι οἱ Ἰδουμαῖοι, κατέλαβον χώρας τινας τῆς Παλαιστίνης πρὸς μεσημβρίαν τῆς Ἰουδαίας κειμένης.

Τὴν φοβεράν δὲ ταύτην τῶν Ἰουδαίων καταστροφὴν σαφέστατα εἶχεν ἤδη ἐν προφητικῷ πνεύματι προεῖπῃ ὁ προφήτης Ἱερεμίας, ὅτι αὕτη ἤθελεν ἐπέλθῃ ἕνεκα τῆς ἀσεβείας τοῦ Ἰσραήλ· προεφήτευσε δὲ οὐ μόνον τὴν φοβεράν ταύτην δουλείαν, ἀλλ' ὠρισμένως ὀνομάζει καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Βασιλέως, ὃν ὁ Θεὸς ἤθελε μεταχειρισθῇ ὡς ὄργανον αὐτοῦ πρὸς τιμωρίαν τῶν ἀσεβησάντων Ἰουδαίων, καὶ ὃν διὰ τοῦτο καὶ δοῦλον Θεοῦ αὐτὸν καλεῖ· ἐκτὸς δὲ τούτου ὁ Προφήτης καὶ αὐτὸν τὸν χρόνον ἀκριβῶς τῆς ἐν Βαβυλῶνι δουλείας τῶν Ἰουδαίων ὀρίζει, ὅτι αὕτη ὠρισμένως θέλει διαρκέσει ΕΒΔΟΜΗΚΟΝΤΑ ἔτη. «Διὰ τοῦτο τάδε λέγει Κύριος· ἐπειδὴ οὐκ ἐπιστεύσατε τοῖς λόγοις μου, ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω, καὶ λήψομαι πάσας τὰς πατριάς ἀπὸ βορρᾶ, καὶ πρὸς Ναβουχοδονόσορα βασιλέα Βαβυλῶνος τὸν δ ο υ λ ο ν μ ο υ καὶ ἄξω αὐτοὺς ἐπὶ τὴν γῆν ταύτην καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας αὐτήν, καὶ ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη τὰ κύκλῳ αὐτῆς καὶ ἐξερημώσω αὐτοὺς καὶ δώσω αὐτοῖς εἰς ἀφανισμόν καὶ εἰς συριγμόν καὶ εἰς δυνειδισμόν αἰώνιον.

Καὶ ἀπολῶ ἀπ' αὐτῶν φωνήν

χαρᾶς καὶ φωνὴν εὐφροσύνης, φωνὴν νυμφίου καὶ φωνὴν νύμφης, ὁσμὴν μύρου καὶ φῶς λύχνου.

Καὶ ἔσται πᾶσα ἡ γῆ εἰς ἀφανισμόν καὶ εἰς ἐρήμωσιν καὶ δουλεύσωσιν ἐν τοῖς ἔθνεσι τούτοις τῷ βασιλεῖ Βαβυλῶνος **ΕΒΔΟΜΗΚΟΝΤΑ** ἔτη· καὶ ἐν τῷ συμπληρωθῆναι καὶ ἐβδομήκοντα ἔτη ἐκδικήσω ἐπὶ τὸν βασιλεῖα Βαβυλῶνος καὶ ἐπὶ τὸ ἔθνος ἐκεῖνο, φησὶ Κύριος τὰς ἀνομίας αὐτῶν». (Ἱερεμ. κε'. 8—12).

Τὴν δὲ πρόρρησιν τῆς καταστροφῆς τῶν Ἰδουμαίων ἀναγινώσκουμεν παρὰ τῷ προφῆτῃ Ἰερεμῇ, ἐνθα οὗτος φησὶ «Τάδε λέγει Ἀδωναὶ Κύριος, ἄνθ' ὧν ἐποίησεν Ἰδουμαία ἐν τῷ ἐκδικῆσαι αὐτῆς ἐκδίκησιν εἰς τὸν οἶκον Ἰούδα καὶ ἐμνησικάκησαν καὶ ἐξεδίκησαν δίκην, διὰ τοῦτο τάδε λέγει Ἀδωναὶ Κύριος· καὶ ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου ἐπὶ τὴν Ἰδουμαίαν καὶ ἐξολοθρεύσω ἐξ αὐτῆς ἄνθρωπον καὶ κτήνος καὶ θήσομαι αὐτὴν ἔρημον καὶ ἐκ Θαιμᾶν διωκόμενοι ἐν ῥομφαίᾳ πεσοῦνται καὶ δώσω τὴν ἐκδίκησίν μου ἐπὶ τὴν Ἰδουμαίαν ἐν χειρὶ λαοῦ μου Ἰσραὴλ καὶ ποιήσουσιν ἐν τῇ Ἰδουμαίᾳ κατὰ τὴν ὀργὴν μου καὶ κατὰ τὸν θυμόν μου καὶ ἐπιγνώσονται τὴν ἐκδίκησίν μου λέγει Ἀδωναὶ Κύριος [κεφ. κε'. 8—15].

Καὶ τῷ ὄντι! Καθὼς ἀναγινώσκο-

μεν ἐν τῇ Ἰουδαϊκῇ Ἀρχαιολογίᾳ τοῦ Ἰωσήπου (βιβλ. β'. κεφ. β'. βιβλ. ιγ'. κεφ. ιζ'. καὶ ιη'.) ἀφότου Ἰούδας ὁ Μακαβθαῖος καὶ Ἰωάννης ὁ Ὑρκανὸς (129 π. Χ.) ἐπέλευθόντες ἐναντίον τῶν Ἰδουμαίων, ἐκυρίευσαν καὶ ὑπεδούλωσαν αὐτούς, οὐδεὶς πλέον περὶ τούτων ἐν τῇ ἱστορίᾳ γίνεται λόγος, καὶ οὕτως ἐξεπληρώθησαν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν καὶ οἱ λόγοι Μαλαχίου τοῦ προφήτου «ἡγάπησα τὸν Ἰακώβ, τὸν δὲ Ἡσαὺ ἐμίσησα καὶ ἔταξα τὰ ὅρια αὐτοῦ εἰς ἀφανισμόν καὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ εἰς δώματα ἐρήμου, καὶ αὐτοὶ οἰκοδομήσουσι καὶ ἐγὼ καταστρέψω, καὶ ἐπικληθήσεται αὐτοῖς ὅρια ἀνομίας. (Κεφ. α'. 2—4) πρβ. καὶ Ἀβδίου κεφ. α'.

Ἦδὴ δὲ ὁ Ὀριγένης εἰς τὰ περὶ τοῦ Ἰωβ ὑπερνήματα αὐτοῦ παρατηρεῖ ὅτι, εἰς τὰς ἡμέρας αὐτοῦ (185—254) ὅχι μόνον ἡ χώρα, ἀλλὰ καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐντελῶς εἶχεν ἐξαφανισθῆ ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς γῆς, καὶ ὅτι οὗτοι μετωνομασθέντες Ἀραβες ὠμίλουν τὴν Συριακὴν. (Περὶ τούτων ἰδὲ Dictionnaire de Théologie par l'Abbé Bergier τόμ. IV., καὶ Larouche dict. τόμ. IX ἐν λέξει Judumée).

Εἰς τὰ σχόλια τοῦ στίχου τούτου ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος παρατηρεῖ ὅτι, ὁ συγγραφεὺς τοῦ ψαλμοῦ τούτου δὲν ἐκφράζει ἐνταῦθα

τὰ ἴδια αὐτοῦ αἰσθήματα, ἀλλὰ τὰ αἰσθήματα τοῦ λαοῦ, ἅτινα ἦσαν λίαν σκληρά καὶ ἐκδικητικά, καὶ ὅτι ὁ συγγραφεὺς διὰ τοῦ «μνήστητι Κύριε», ἀφίνει τὴν τιμωρίαν εἰς τὴν δικαίαν τοῦ Θεοῦ κρίσιν. (Expositio patrum Graecorum σ. 665 πρὸς καὶ Calmet. σ. 634).

Τὴν ἡμέραν Ἱερουσαλήμ. Ἑβρ. Γ. ὁ μ Γ ε ρ ο υ σ α λ α ῖ μ δηλ. τὴν φοβερὰν ἐκείνην ἡμέραν, καθ' ἣν ἐνῶ ἡ Ἱερουσαλήμ ἐπιπτεν, καὶ ὁ Ναὸς ἐβεβηλοῦτο οἱ Ἰουδαῖοι παρώξυναν τὸν πορθητὴν βασιλέα τὸν Ναβουχοδονόσορα, εἰς τὸν παντελεῖ τῆς Ἀγίας Πόλεως ἐξαφανισμὸν καὶ τὴν πλήρη ἐξόντωσιν.

«Τῶν λεγόντων ἐκκενοῦτε ἐκκενοῦτε». ἑβρ. Χ α γ ι ο μ ε ρ ῖ μ ἄ ρ ο ὁ ἄ ρ ο ὁ. Οὕτως μετέφρασαν οἱ Ὁ. Τὸ ἑβρ. ῥῆμα ὁμῶς ἄροῦ, δὲν σημαίνει ἀπλῶς ἐκκενοῦν, ἀλλὰ γυμνώνειν, κατασκάπτειν κατασφάζειν, ἀφανίζειν τι μέχρι θεμελίων· διὰ τοῦτο νεώτεραί τινες μεταφράσεις, τὸ ἑβραϊκὸν ἄ ρ ο ὁ, μετέφρασαν διὰ τοῦ κ α τ ε δ α φ ῖ ζ ε ῖ ν.

«Ἐως οὗ ὁ θεμέλιος ἐν αὐτῇ». Ἑβρ. = α ἄ β χ α γ ι ε σ ὁ β β ἄ. δηλ. ἐνὸς ὧ ὑπάρχει ὁ θεμέλιος λίθος τῆς πόλεως ἐν αὐτῇ, οἱ ἐχθροὶ ὀφείλουσι νὰ κατασκάπτωσιν αὐτήν, μέχρις οὗ ὁ πρῶτος οὗτος λίθος, ὅστις ἐτέθη πρὸς θεμελίωσιν τῆς πόλεως ταύτης κατασκαφῇ καὶ ἐξαφανισθῇ.

Τοῦτο δὲ ἐκφράζει τὸ ὕψιστον μίσος καὶ τὴν ἐσχάτην τῶν Ἰουδουμαίων κατὰ τῶν Ἰουδαίων ἐκδίκησιν.

«Ἐως οὗ ὁ θεμέλιος ἐν αὐτῇ». οὕτως ἔχει ὁ Ἀλεξανδρινὸς κώδης, ὁ δὲ Βατικανὸς ἔχει ἔως τῶν θεμελίων αὐτῆς.

Ἦδη ὁ συγγραφεὺς μεταβαίνει εἰς τοὺς τελευταίους τοῦ ψαλμοῦ τούτου στίχους, ἐν οἷς εὐχεται καὶ προλέγει καὶ τὴν καταστροφὴν τῆς ὑπερηφάνου πόλεως τῆς Βαβυλῶνος.

Στίχ. 8. **Θυγάτηρ Βαβυλῶνος ἡ ταλαίπωρος, μακάριος, ὅς ἀνταποδώσει σοὶ τὸ ἀνταπόδομά σου, ὃ ἀνταπέδωκας ἡμῖν.**

Καὶ σὺ ταλαίπωρος καὶ ἀθλία πόλις τῆς Βαβυλῶνος, βεβαίως θέλεις καταστραφῇ· μακάριος δὲ θὰ ᾔηνε ἐκεῖνος, ὅστις θὰ σοὶ ἀνταποδώσει τὰ ἴσα, ὧν ἐπραξας εἰς ἡμᾶς.

Θυγάτηρ Βαβυλῶνος = Ἑβρ. Βάθ-Βαβέλ· ποιητικῶς προσωποποιεῖται ἐνταῦθα ἡ πόλις, ὡς θυγάτηρ τῆς Βαβυλῶνος ἀντὶ τοῦ ὅ Βαβυλώνιοι! Τοιαύτη δὲ χρήσις ἐπὶ πόλεων εἶνε συνηθεστάτη παρὰ τοῖς Ἑβραίοις· οὕτω Βάθ-Τὸρ = θυγάτηρ Τύρου [ψαλμ. μέ. 13.] Βάθ-Γερουσαλαῖμ = θυγάτηρ Ἱερουσαλήμ [Ἠσ. λζ']. Βάθ-Τσιὸν = θυγάτηρ Σιὼν [αὐτόθ. ἰ. 33.]

Τὸ Βάθ ἐνταῦθα εἶνε ἀντὶ τοῦ θηλυκοῦ Β ε ν ἐ ἐκ τοῦ ἄρσ. Β ἐ ν = υἱός.

«Ἡ ταλαίπωρος» ἔβρ. Χάσε-
τουτά. Οὕτως μετέφρασαν οἱ Ο΄.
καὶ κατὰ λέξιν ἠκολούθησε τούτους
καὶ ἡΒουλγάτα τοῦ Ἱερωνύμου «Filia
Babylonis misera». Τὸ ἔβρ. ὁμως
ῥῆμα σατά, ἐξ οὗ ἡ ἀνωτέρω λέ-
ξις παράγεται, εἰς τὴν πρώτην συ-
ζυγίαν ἐν Κάλ σημαίνει α) θλίβω
καταπιέζω, β) ἀφανίζω λεηλατῶ
ἐρημώνω καὶ ιδίως πόλιν ἢ χώραν.
Εἰς ταύτην δὲ τὴν σημασίαν, ὡς
καὶ ἐν ψαλμῷ κά. 6. Ἱερεμ. ε. 6.
κέ. 36, εὐρηται ἐνταῦθα τὸ ἀνω-
τέρω Χασετουτά.

Ἡ κατὰ λέξιν λοιπὸν μετάφρα-
σις εἶναι=θυγάτηρ Βαβυλῶνος ἡ
μέλλουσα νὰ καταστραφῇ καὶ ἐρη-
μωθῇ.

Καὶ οὕτως ὁ μὲν Θεοδώρητος
τὸ χάσετουτά μετέφρασε διὰ τοῦ
«ἡ διαρπασθισομένη» ὁ δὲ Θεοδώ-
ρητος διὰ τοῦ «προνομιουμένη»,
μόνος δὲ ὁ Σύμμαχος τὸ ὄνομα
τοῦτο μετέφρασε διὰ τοῦ ἐνεργητικῆς
τύπου «ἡ ληστρίς».

Τὴν μετάφρασιν «ἡ μέλλουσα
νὰ ἐρημωθῇ» παρεδέξαντο καὶ οἱ
νεώτεροι τῶν μεταφραστῶν.

«Μακάριος, ὃς ἀνταποδώσει σοι
τὸ ἀνταπόδομά σου». Ἐβρ. ἀσρεϊ
σεγεσαλέμ. λάκ ἔθ γκεμουλέκ. Ἐ-
τερος κώδικς ἀντὶ τοῦ «ὁ ἀνταπέ-
δωκας ἡμῖν», ἔχει, «ὁ προεποίησας
ἡμῖν».

«Ὁς ἀνταποδώσει=σεγεσαλέμ.

Τὸ πρῶτον σε εἶναι συγχεομένη
ἡ ἐβραϊκὴ ἀντωνυμία ἀσέρ, ἥς τὸ
μὲν α ἐν τῇ συνθέσει ἀπεβλήθη, τὸ
δὲ ρ συνεχωνεύθη μετὰ τὸ joi τῆς
ἐπομένης λέξεως, ἐξ οὗ ἡ στιγμή ἦ-
τοι τὸ jai εἰς τὸ στοιχεῖον joi.

«Ὁ ἀνταπέδωκας ἡμῖν» ἔβρ.
σεγκαμαλέθ λάνου. Τὸ ἔβρ. ῥῆμα
γκαμάλ σημαίνει, δεικνύειν, φέρειν
εὐργετεῖν ἀνταποδίδειν, ἐνταῦθα τὸ
ὁ ἀνταπέδωκας ἡμῖν δύναται νὰ
θεωρηθῇ = τῷ ὧν ἔπραξας, ὧν
ἐποίησας ἡμῖν.

Στίχ. 9 Μακάριος, ὃς κρατῇσιν
καὶ ἐδαφιεῖ τὰ νήπιά σου
πρὸς τὴν πέτραν.

Μακάριος θὰ ἦνε ἐκεῖνος, ὅστις
θέλει λάβει τὰ νήπιά σου καὶ κα-
τασυντρίβει αὐτὰ εἰς τὴν πέτραν.

«Ὁς κρατῇσιν. Ἐβρ. σεγιοεζ. Ἡ
ἀντωνυμία ὃς ἔβρ. ἀσέρ, ἐν τῷ ἐ-
βραϊκῷ προτοτύπῳ εὐρηται ὡς ἀ-
νωτέρω συνηνωμένη μετὰ τοῦ ῥή-
ματος. Τὸ ἔβρ. ἀχάζ σημαίνει
κρατεῖν ἐναγκαλίζεσθαι.

«Καὶ ἐδαφιεῖ.» Οὕτω μετέφρασαν
οἱ Ο΄ τὸ ῥῆμα νὰ πᾶτσ. Τὸ ἔβρ.
ῥῆμα νὰ πᾶτσ, εἶναι συνώνυμον τοῦ
πούτσ, ἐξ οὗ ἐν τῷ σχηματισμῷ δα-
νείζεται καὶ τινες χρόνους, σημαί-
νει δὲ α) συντρίβω κατασυντρίβω εἰς
τεμάχια β) διασκορπίζω. ἐνταῦθα
ἐν τῇ συζυγίᾳ πιέλ, σημαίνει ὡς ἐν
τῇ συζυγίᾳ κάλ συντρίβω κατασυν-
τρίβω, εἰς τεμάχια, ἐπομένως τὸ

ἐδ α φ ι εἰ δυνάμεθα νὰ τὸ δεχθώ-
μεν εἰς τὴν κυρίαν σημασίαν τοῦ
ναπάτο=εὐτυχῆς ὅστις θέλει κα-
τασυντρίψει τὰ νήπιά σου ἐπὶ
τὴν πέτραν.

Πρὸς τὴν πέτραν. Ἑβρ. Ἑλ-χα-
σαλάγ. Ἔτερος κώδῃξ ἔχει ἀπλῶς
τὴν γραφὴν «πρὸς πέτραν», ἄνευ
τοῦ ἄρθρου.

Ἡ πρώτη ὁμῶς γραφὴ εἶναι ἡ
ὀρθὴ γραφὴ, διότι οὕτως ἐνάριθως
(χα) ἐκφέρεται καὶ ἐν τῷ ἐβραϊκῷ
πρωτοτύπῳ.

Εἰς τοὺς δύο τελευταίους τού-
τους στίχους βλέπομεν ὅτι, ὅχι μό-
νον δὲν θεωρεῖται ἀμάρτημα ἡ
σκληρὰ καὶ ἀπάνθρωπος αὕτη ἐκ-
δίκησις, ἀλλὰ τοῦναντίον κατὰ τὸ
κατ' ἀνταπόδοσιν δίκαιον τοῦ Πα-
λαιοῦ Νόμου, καὶ μακαρίζεται ὁ μέλ-
λων νὰ ἐκτελέσῃ ταύτην, ὡς ἐξυ-
πηρετων διαταγὰς καὶ βουλὰς τοῦ
Θεοῦ. Ἐφ' ᾧ καὶ ὁ προφήτης Ἱερε-
μίας καὶ αὐτὸν τὸν καταστροφέα
τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τὸν αἷτιον
τῆς πικρᾶς ταύτης Βαβυλωνείου
αἰχμαλωσίας, τὸν Ναβουχοδονόσο-
ρα, ὑπὸ ταύτην τὴν σημασίαν κα-
λεῖ δοῦλον Θεοῦ. (Ἱερ. κε'. 8).

Γνωστὴ δὲ εἶναι ἐκ τῆς ἱστορίας ἡ
ἀπάνθρωπία καὶ ἡ σκληρότης τῶν
πολέμων τῆς ἀρχαιότητος· ἐξ αὐ-
τῶν προήρχοντο καὶ αἱ μακραὶ καὶ πο-
λυχρόνιοι ἄμυναι τῶν πολιορκουμέ-
νων, οὕτως ὁ Ναβουχοδονόσωρ τῷ

572 μόλις ἐκυρίευσε τὴν Τύρον, μετὰ
13 ἐτῶν δεινὴν πολιορκίαν, καθόσον
οἱ ἡττώμενοι ἐγίνωσκον ποῖον ἦτο
τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς, ὅπερ ἤ-
θελον ὑποστῆναι ὑπὸ τῶν νικητῶν.

Ὅταν οἱ Ἑβραῖοι ἀπέβαινον νικη-
ταὶ συνήθως περιέβαλλον τοὺς Βα-
σιλεῖς καὶ τοὺς ἐνδόξους τῶν αἰχ-
μαλωτισθέντων διὰ δεσμῶν (ψαλμ.
ρμθ' 8) ἀπέκοπτον τὰ ἄκρα τῶν
ποδῶν ἢ τῶν χειρῶν αὐτῶν (Κριτ.
ἀ. 6—7) ἢ ἐφόνευον αὐτοὺς εἴτα
δὲ θριαμβευτικῶς περιέφερον τὰς
κεφαλὰς ἢ τὰ νεκρὰ αὐτῶν σώματα.
(Ἰησοῦ Ναυῆ ἡ. 29. Βασ. Α'. ιζ'.
54, λά. 10.)

Ὅταν ὁμῶς ξένα, ἀλλόφυλα ἔθνη
ὑπέτασσον καὶ ἡχμαλώτιζον τοὺς
Ἰουδαίους, ταῦτα ἐδείκνυντο πολὺ
σκληρότερα καὶ ἀπάνθρωπότερα,
διότι οἱ ἐθνικοί, τῶν βασιλέων καὶ
ἐνδόξων στρατηγῶν ἐξώρυττον τοὺς
ὀφθαλμοὺς (Κριτ. ις'. 21. Βασ. Δ'.
κέ. 7.) τὴν δὲ ὀργὴν αὐτῶν ἐπεξέ-
τεινον μέχρις καὶ αὐτῶν τῶν ἐγκύων
γυναικῶν ἃς κατεξέσχιζον, καὶ μέ-
χρις αὐτῶν τῶν νηπίων, ἅτινα ἐρρι-
πτον καὶ συνέτριβον εἰς τὰς πέτρας
(Βασ. Δ'. ιε'. 16. Ἠσ. ιγ'. 16. 18.
Ἠσ. ιγ'. 16. Ἀμὼς ἀ. 13). Τὰς κα-
τακτωμένας δὲ πόλεις κατέκαιον
(Μακ. Α'. ι. 84) καὶ κατέστρεφον,
τὰς οἰκίας καὶ τὰ τεῖχη τούτων εἰς
ἔδαφος φέροντες. (Κριτ. θ'. 45).

Εἰς ἐνδειξιν δὲ τῆς παντελοῦς

τῆς κατακτηθείσης χώρας ἐρημώσεως, καὶ ὅτι αἱ τοιαῦται πόλεις εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἔπρεπε νὰ μένωσιν ἐρημοὶ καὶ ἀκατοίκητοι, ἐσπείροντο ὑπὸ τῶν νικητῶν δι' ἄλατος (Κριτ. θ'. 45. Δευτ. λθ'. 22. Ἰωβ λβ'. 6'. ψαλμ. ρς'. 34. Ἱερειμ. ιζ'. 6, πρβ. καὶ ἐβραϊκ. Ἀρχ. Κοντογόν. σ. 63).

Τὴν εἰς τοὺς στίχους δὲ τούτους κατὰ τῆς Βαβυλῶνος ἐκφραζομένην ἄράν, ἥδη σαφῶς προεκήρυξαν οἱ πνευματοφόροι προφηταί, καὶ ἀληθῶς αὕτη συνέβη καὶ ἐγένετο ὡς ταύτην οὗτοι προείπον καὶ προανήγγειλαν.

Ἡσαίας ὁ μεγαλοφωνότατος προφήτης ἥδη ῥητῶς περὶ τῆς καταστροφῆς τῆς Βαβυλῶνος λέγει· «Καὶ ἔσαι Βαβυλῶν, ἣ καλεῖται ἐνδοξος ὑπὸ βασιλέως Χαλδαίων, ὃν τρόπον κατέστρεψεν ὁ Θεὸς Σόδομα καὶ Γόμορρα. Οὐ κατοικηθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον, . . . καὶ ἀναπαύσονται ἐκεῖ θηρία καὶ πλησθήσονται οἰκίαι ἥχου καὶ ἀναπαύσονται ἐκεῖ σειρῆνες καὶ δαιμόνια ἐκεῖ ὀρχηθήσονται καὶ ὀνοχένταυροι· ἐκεῖ κατοικήσουσι καὶ νοσσοποιήσουσιν ἐχῖνοι ἐν τοῖς οἴκοις σπατάλης αὐτῶν (ιγ'. 19—22.) «Κατέβη δὲ εἰς ἄβου ἡ δόξα σου ἡ πολλὴ εὐφροσύνη σου· ὑποκάτω σου στρώσουσι σῆψιν καὶ τὸ κατακάλυμμά σου σκώληξ. (ιδ'. 41—42.)» «σὺ δὲ ῥιφή-

σῃ ἐν τοῖς ὄρεσιν, ὡς νεκρὸς ἐβδελυγμένος μετὰ πολλῶν τεθνηκότων ἐκκεντημένων μαχαίρας καταβαινόντων εἰς ἄβου (κ' 19)» «καὶ θήσω τὴν Βαβυλωνίαν ἐρημον ὥστε κατοικεῖν ἐχίνους καὶ ἔσται εἰς οὐδὲν καὶ θήσω αὐτὴν πηλοῦ βάραν εἰς ἀπώλειαν. (αὐτόθι 23.)

Ὁ δὲ Ἱερειάς περὶ τῆς μελλούσης νὰ ἐπέλθῃ δεινῆς συμφορᾶς καὶ καταστροφῆς τῆς ἐνδόξου ταύτης πόλ. ὡς Βαβυλῶνος μεγάλη καὶ διαπρυσία τῇ φωνῇ λέγει· «Ἀναγγεῖλατε ἐν τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἀκουστὰ ποιήσατε καὶ ἐπάρατε σημεῖον, ἀκουτίσατε καὶ μὴ κρύψετε· εἶπατε ἐάλωκε Βαβυλῶν, κατησχύνθη Βῆλ ἡ ἀπτόητος ἡ τρυφερά παρεδόθη Μαιρωδάχ, ἡσχύνθη εἰδῶλα αὐτῆς ἡσχύνθη τὰ βελεύγματα αὐτῆς, ὅτι ἀνέβη ἐπ' αὐτὴν ἔθνος ἀπὸ βορρᾶ, οὗτος θήσει τὴν γῆν αὐτῆς εἰς ἀφανισμόν, καὶ οὐκ ἔσται ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους ἐσαλεύθησαν ἀπῆλθον (κζ'. 2—3). Ἐρημος καὶ ἀνυδρος καὶ ἄβητος ἀπὸ ὀργῆς Κυρίου, οὐ κατοικηθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα (12) παρατάξεσθε ἐπὶ Βαβυλῶνα κύκλῳ πάντες τείνοντες τόξον, τοξεύσατε ἐπ' αὐτὴν, μὴ φείσησθε ἐπὶ τοῖς τοξεύμασιν ὑμῶν ὅτι τῷ Κυρίῳ ἤμαρτε. (14) Φωνὴ φευγόντων καὶ ἀνασωζομένων ἐκ γῆς Βαβυλῶνος, τοῦ ἀναγγεῖλαι εἰς Σιών τὴν ἐκδί-

χρῆσιν παρὰ Κυρίου Θεοῦ ἡμῶν, ἐκ-
δίκησιν τοῦ Ναοῦ αὐτοῦ (28) κατὰ
πάντα ὅσα ἐποίησα, ποιήσατε αὐτῇ,
ὅτι πρὸς τὸν Κύριον ἀντέστη Θεὸν
ἅγιον τοῦ Ἰσραὴλ (29), μάχαιραν
ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας Βαβυλῶνα,
καὶ ἐπὶ τοὺς μεγιστάνας αὐτῆς καὶ
ἐπὶ τοὺς συνετοὺς αὐτῆς (35), καὶ
οὐ κατοικηθήσεται ἔτι εἰς γενεάν
καὶ γενεάν. Καθὼς κατέστρεψεν ὁ
Θεὸς Σόδομα καὶ Γόμορρα καὶ τὰς
ὁμορούσας αὐταῖς, εἶπε Κύριος οὐ
μὴ κατοικήσει ἐκεῖ ἄνθρωπος καὶ
οὐ μὴ παρικήσει ἐκεῖ υἱὸς ἀνθρώ-
που. (40). Ἰδοὺ λαὸς ἔρχεται ἀπὸ
γῆς Βορρᾶ καὶ ἔθνος μέγα (42) ἤ-
κουσε βασιλεὺς Βαβυλῶνος τὴν ἀ-
κοὴν αὐτῶν καὶ παρελύθησαν αἱ
χεῖρες αὐτοῦ, θλίψις κατεκράτησεν
αὐτοῦ, ὠδίνες ὡς τικτούσης. (43
πρβ. καὶ κεφ. κή.).

Φρίττει τῇ ἀληθείᾳ ὁ χριστιανὸς
ἀναγνώστης, βλέπων τὴν κατὰ
γρᾶμμα ἐκπλήρωσιν τῶν φοβερῶν
τούτων προφητειῶν.

Κύρος ὁ βασιλεὺς, τῷ 538 μ. Χ.
ὑπῆρξε τὸ φοβερὸν ὄργανον τοῦ
Κυρίου, τὸ φοβερὸν ὄργανον τῆς
καταστροφῆς καὶ τῆς ἐρημώσεως
τῆς Βαβυλῶνος. Κατεσχάφη τότε ἡ
πόλις, κατεσφάγησαν οἱ κάτοικοι καὶ
αὐτὰ δὲ τὰ νήπια δεινῶς κατεκρε-
ουργήθησαν, ὡς τοῦτο ῥητῶς ἤδη οἱ
ἱεροὶ προφῆται εἶχον προείπει· «καὶ
τὰ τέκνα αὐτῶν ἐνώπιον αὐτῶν ῥά-

ξουσιν». (Ἡσ. ιγ'. 16) «καὶ τὰ τέκνα
ὕμῶν οὐ μὴ ἐλεήσουσιν, οὐδὲ ἐπὶ
τοῖς τέκνοις σου φείσονται οἱ ὀ-
φθαλμοὶ αὐτῶν. (Αὐτόθι 18). «ἐτόι-
μασον σφαγῆναι τὰ τέκνα σου».
(Ἡσ. ιδ'. 21).

Καὶ ὁμῶς, ὁ μὲν Ἡσαΐας πρὸ ἐ-
νός, ὁ δὲ Ἰερεμίας πρὸ δύο αἰώνων
περίπου προείπον καὶ περιέγραψαν
τὰς ἐπελθούσας ταύτας δεινάς καὶ
βαρείας συμφορὰς τῆς Βαβυλῶνος.

Βραδύτερον ὁ Δαρεῖος ἀνασκολο-
πίζει 3 χιλ. Βαβυλωνίων, καταστρέ-
φει πᾶν ἔχνος τῆς ἀρχαίας δόξης
τῆς πόλεως ταύτης, καὶ διασκορπίζει
ἀνεστίους καὶ φερεοίκους τοὺς ποτὲ
ὑπερηφάνους νικητὰς τοῦ Ἰσραὴλ.
Ἔϊτα ὁ Ξέρξης λεηλατεῖ τὸν λαμ-
πρὸν ναὸν τῆς Βαβυλῶνος καὶ ἀ-
φαιεῖ ἀπ' αὐτοῦ ἅπαντα τὰ χρυσᾶ
ἀγάλματα ἀξίας 500,000,000 δραχ-
μῶν, συμφώνως πρὸς τὴν πρόρρησιν
τοῦ Ἡσαίου (κεφ. μς'). Καὶ οὕτως ἡ
Βαβυλὼν ἡ ἐνδοξὸς καὶ μεγάλη πί-
πτει σωρὸς ἐρείπιων! Ἐκεῖ δὲ ἐνθ'
ἄλλοτε τὰ μεγαλοπρεπῆ καὶ ὑπερή-
φανα τῆς πόλεως ταύτης ὑψοῦντο
οἰκοδομήματα· νῦν οἱ ἄνεμοι κυ-
λίουν τὰ κύματα τῆς θαλάσσης
ὅπως πληρωθῇ ἡ τοῦ Ἰερεμίου
πρόρρησις· «ἀνέβη ἐπὶ Βαβυλῶνα
ἡ θάλασσα ἐν ἡχῇ κυμάτων αὐτῆς
καὶ κατεκαλύφθη». (κή. 42).

Οὕτω (Ἡσ. κζ'. 13) οἱ χριστια-
νοὶ ὁδοιπόροι περιπατοῦντες νῦν ἐπὶ

τῶν ἐρειπίων τῆς φρικαλέας ταύτης ἐρήμου (Ἱερ. κς'.) μάτην ἀναζητοῦσι πλέον τὰ ἴχνη τῆς ἀρχαίας δόξης καὶ λαμπρότητος τῆς Βαβυλῶνος, ἀντὶ δὲ τούτων οὐδὲν μέχρι τῆς σήμερον περιεσώθη εἰ μὴ μόνον αἱ ἱτέαι ἐπὶ τῶν ποταμῶν, ὑφ' ἃς οἱ Ἰουδαῖοι πενθοῦντες ἐκρέμασάν ποτε τὰ ὄργανα αὐτῶν.

Τοιαύτη ἡ τύχη τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, τοιαῦται αἱ βουλαὶ τοῦ Ὑψίστου.

Ἡμεῖς τὴν μελέτην τοῦ ψαλμοῦ τούτου κλείοντες ἐν μόνον ἀναφωνοῦμεν μετὰ τοῦ Προφητάνακτος.

«Δίκαιος Κύριος. Καὶ δικαιοσύνας ἠγάπησεν, εὐθύτητας εἶδε τὸ πρόσωπον Αὐτοῦ.»

Γ. ΛΑΜΠΙΑΚΗΣ.